

4556/2025, ΦΕΚ-157/Β/24.01.2025

Τροποποίηση των Παραρτημάτων ΙΙΙ και ΙV του άρθρου 54 του π.δ. 56/2013 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/63/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2010 (L 276/33/20.10.2010) "σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς"» (Α' 106), σε συμμόρφωση προς την κατ' εξουσιοδότηση Οδηγία (ΕΕ) 2024/1262 της Επιτροπής (L/15.5.2024).

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1.Τις διατάξεις:

α) Του άρθρου 55 του π.δ. 56/2013 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/63/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2010 (L 276/33/20.10.2010) "σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς"» (Α'106).

β) Του άρθρου 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), όπως διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

2.Την υπ' αρ. 2748/1.11.2024 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Χρήστο Κέλλα» (Β'6049).

3.Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

4.Το γεγονός ότι οι διατάξεις της παρούσας δεν αφορούν σε διοικητική διαδικασία για την οποία υπάρχει υποχρέωση καταχώρισης στο ΕΜΔΔ - ΜΙΤΟΣ, **αποφασίζουμε:**

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η τροποποίηση του π.δ. 56/2013 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/63/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2010 (L 276/33/20.10.2010) "σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς"» (Α'106), σε συμμόρφωση προς την κατ' εξουσιοδότηση Οδηγία (ΕΕ) 2024/1262 της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/63/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις για τις εγκαταστάσεις και για τη φροντίδα και τη στέγαση των ζώων, καθώς και όσον αφορά τις μεθόδους θανάτωσης των ζώων (L/15.5.2024).

Άρθρο 2

Τροποποίηση του π.δ. 56/2013 (Α'106)

(Άρθρο 1 της κατ' εξουσιοδότηση Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1262)

Τα παραρτήματα III και IV του άρθρου 54 του π.δ. 56/2013 (Α' 106) τροποποιούνται ως ακολούθως:

1. το παράρτημα III τροποποιείται ως εξής:

α) το τμήμα Α τροποποιείται ως εξής:

αα) ο τίτλος του σημείου 2.3 της παρ. 2 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2.3. Θόρυβος και κραδασμοί»,

ββ) στο σημείο 2.3 της παρ. 2 προστίθεται περ. δ' ως εξής:

«δ) Για τα υδρόβια ζώα, ο εξοπλισμός που προκαλεί θόρυβο ή κραδασμούς, όπως ηλεκτρογεννήτριες ή συστήματα διήθησης, δεν επηρεάζει αρνητικά την καλή διαβίωση των ζώων.»,

γγ) ο τίτλος του σημείου 2.4 της παρ. 2 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2.4. Συστήματα συναγερμού και σχέδια έκτακτης ανάγκης»,

δδ) στο σημείο 2.4 της παρ. 2 προστίθεται περ. δ' ως εξής:

«δ) Εφαρμόζονται αποτελεσματικά σχέδια έκτακτης ανάγκης για τη διασφάλιση της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων σε περίπτωση αποτυχίας βασικών στοιχείων της ζωικής παραγωγής.»,

β) το τμήμα Β τροποποιείται ως εξής:

αα) στην παρ. 8, προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Κατά τη στέγαση πτηνών που έχουν ληφθεί από το φυσικό περιβάλλον, ο χώρος που προβλέπεται στους πίνακες 8.1 έως 8.10 ισχύει όταν τα πτηνά κρατούνται για περιόδους άνω των 24 ωρών. Όταν τα πτηνά κρατούνται για βραχύτερες χρονικές περιόδους, λαμβάνονται μέτρα για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για την καλή διαβίωση των ζώων.»,

ββ) μετά τον πίνακα 8.7 της παρ. 8, προστίθενται πίνακες 8.8, 8.9 και 8.10 ως εξής:

«Πίνακας 8.8.

Ψαρόνια

Μέγεθος ομάδας	Ελάχιστο μέγεθος καταλύματος (m ²)	Ελάχιστο ύψος (cm)	Ελάχιστο πλάτος θέσης στην ταϊστρα ανά πτηνό (cm)	Ελάχιστο πλάτος θέσης στην κούρνια ανά πτηνό (cm)
μέχρι 6	2,0	200	5	30

7 έως 12	4,0	200	5	30
13 έως 20	6,0	200	5	30
για κάθε επιπλέον πτηνό μεταξύ των 21 και των 50	0,25		5	30
για κάθε πτηνό επιπλέον των 50	0,15		5	30

Πίνακας 8.9.

Σπιτοσπουργίτες

Μέγεθος ομάδας όταν δεν υπάρχουν οπτικοί φραγμοί	Μέγεθος ομάδας όταν υπάρχουν οπτικοί φραγμοί	Ελάχιστο μέγεθος καταλύματος (m ²)	Ελάχιστο ύψος (cm)
μέχρι 10	μέχρι 15	2,4	180
11 έως 20	16 έως 35	4,8	180
21 έως 30	36 έως 60	7,3	180
για κάθε πτηνό επιπλέον των 30	για κάθε πτηνό επιπλέον των 60	0,11	

Πίνακας 8.10.

Καλόγεροι και γαλαζοπαπαδίτσες

Μέγεθος ομάδας	Ελάχιστο μέγεθος καταλύματος (m ²) ανά πτηνό	Ελάχιστο ύψος (cm)	Ελάχιστος αριθμός ταϊστρονών	Ελάχιστο πλάτος θέσης στην κούρνια ανά πτηνό (cm)
1	3	180	1	100
2-10 (*) (ένα μόνο φύλο)	1	180	2	40
1 θηλυκό + 1 αρσενικό	2	180	2	100

(*) Δεν επιτρέπονται μεγέθη ομάδων άνω των 10 χωρίς καθορισμένο πρόγραμμα παρακολούθησης με επαρκή συχνότητα για τον εντοπισμό και τον μετριάσμό της επιθετικότητας.»

γγ) το σημείο 11.1 της παρ. 11 αντικαθίσταται ως εξής:

«11.1. Παροχή και ποιότητα ύδατος

Πρέπει να εξασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή επαρκής παροχή ύδατος κατάλληλης ποιότητας. Η ροή του ύδατος σε συστήματα επανακυκλοφορίας νερού ή το φιλτράρισμα εντός δεξαμενών πρέπει να αρκεί για να εξασφαλίζεται ότι οι παράμετροι ποιότητας του ύδατος διατηρούνται σε αποδεκτά επίπεδα, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του συστήματος εκτροφής, ως προς τις απαιτήσεις για το είδος και το στάδιο της ζωής. Το παρεχόμενο νερό πρέπει να φιλτράρεται ή να υφίσταται επεξεργασία για την αφαίρεση ουσιών επιβλαβών για τα ψάρια, όπου απαιτείται. Οι παράμετροι ποιότητας του ύδατος πρέπει να παραμένουν πάντα στο αποδεκτό επίπεδο τιμών που συντηρεί την κανονική δραστηριότητα και φυσιολογία για το δεδομένο είδος και στάδιο ανάπτυξης. Η ροή του ύδατος πρέπει να είναι κατάλληλη για να μπορούν τα ψάρια να κολυμπούν και να διατηρούν κανονική συμπεριφορά. Πρέπει να παρέχεται στα ψάρια ο κατάλληλος χρόνος εγκλιματισμού και προσαρμογής στις μεταβολές των συνθηκών ποιότητας του νερού. Πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για την ελαχιστοποίηση των αιφνίδιων μεταβολών των διαφόρων παραμέτρων που επηρεάζουν την ποιότητα του ύδατος. Πρέπει να εξασφαλίζεται και να παρακολουθείται η ενδεδειγμένη ροή του ύδατος και η στάθμη των υδάτων.»

δδ) το σημείο 11.2 της παρ. 11 αντικαθίσταται ως εξής:

«11.2. Οξυγόνο, αζωτούχες ενώσεις, διοξείδιο του άνθρακα, pH και αλατότητα

Η συγκέντρωση οξυγόνου θα πρέπει να είναι κατάλληλη για τα συγκεκριμένα είδη και τις συνθήκες διατήρησής τους. Εφόσον είναι απαραίτητο, θα πρέπει να προβλέπεται συμπληρωματικός αερισμός του νερού της δεξαμενής, ανάλογα με το σύστημα εκτροφής. Οι συγκεντρώσεις διοξειδίου του άνθρακα και αζωτούχων ενώσεων, δηλαδή αμμωνίας, νιτρωδών και νιτρικών, πρέπει να διατηρούνται κάτω από τα επιβλαβή επίπεδα. Η ποιότητα των υδάτων πρέπει να παρακολουθείται με τη χρήση καθορισμένου προγράμματος δοκιμών με επαρκή συχνότητα για τον εντοπισμό αλλαγών σε αυτές τις κρίσιμες παραμέτρους και πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για τον μετριασμό αυτών των αλλαγών.

Το επίπεδο pH πρέπει να προσαρμόζεται στο εκάστοτε είδος και να παρακολουθείται ώστε να διατηρείται κατά το δυνατόν σταθερό. Η αλατότητα πρέπει να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του είδους και στο στάδιο της ζωής του ψαριού. Οι μεταβολές της αλατότητας πρέπει να επέρχονται σταδιακά.»

εε) το σημείο 11.3 της παρ. 11 αντικαθίσταται ως εξής:

«11.3. Θερμοκρασία και φωτισμός

Η θερμοκρασία πρέπει να διατηρείται εντός του βέλτιστου πεδίου τιμών για το εκάστοτε είδος ψαριών, και να παραμένει κατά το δυνατόν σταθερή. Οι μεταβολές της θερμοκρασίας πρέπει να επέρχονται σταδιακά. Πρέπει να εξασφαλίζεται η δέουσα για τα ψάρια περιοδικότητα του φωτισμού.»

στστ) το σημείο 11.5 της παρ. 11 αντικαθίσταται ως εξής:

«11.5. Διατροφή και χειρισμός

Τα ψάρια πρέπει να ταΐζονται με το ενδεδειγμένο σιτηρέσιο με την κατάλληλη ποσότητα και συχνότητα τροφής. Χρειάζεται ειδική προσοχή όσον αφορά τη διατροφή των προνυμφικών μορφών ψαριών ιδίως στις περιπτώσεις στροφής από σιτηρέσια με ζωντανούς οργανισμούς σε τεχνητά. Εάν η διακοπή της σίτισης είναι αναγκαία για μη διαδικαστικούς λόγους (π.χ. μεταφορά), η διάρκεια πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερη και να λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος των ψαριών και η θερμοκρασία του νερού.

Όπου είναι δυνατόν, ο χειρισμός των ψαριών πρέπει να γίνεται χωρίς απομάκρυνση από το νερό. Ο χειρισμός των ψαριών τόσο εντός όσο και εκτός του νερού πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο και ο εξοπλισμός που έρχεται σε άμεση επαφή με τα ψάρια πρέπει να υγραίνεται. Ο χειρισμός των ψαριών δεν πρέπει να πραγματοποιείται στα ακραία όρια του εύρους των θερμοκρασιών που μπορούν να ανέχονται.»

ζς) στην παρ. 11, προστίθεται σημείο 11.6 ως εξής:

«11.6. Ζεβρόψαρα

11.6.1 Ποιότητα του ύδατος

Πίνακας 11.1

Απαιτήσεις για τις παραμέτρους του ύδατος στα συστήματα στέγασης ζεβρόψαρων

Παράμετροι του ύδατος	Ελάχιστες-μέγιστες απαιτήσεις
Θερμοκρασία	24-29 °C
Αγωγιμότητα	150-1700 $\mu\text{S}/\text{cm}^2$
Ολική σκληρότητα	40-250 mg/L CaCO_3
pH	6,5-8
Αζωτούχες ενώσεις	$\text{NH}_3/\text{NH}_4^+ < 0,1$ (*) mg/L, $\text{NO}_2^- < 0,3$ mg/L, $\text{NO}^- < 25$ mg/L
Διαλυμένο οξυγόνο	>5 mg/L

(*) ή κάτω από το όριο ανίχνευσης. 0,1 mg/L υποδεικνύει τη συνολική ποσότητα αμμωνίας, $\text{NH}_3/\text{NH}_4^+$. Αυτό αντιστοιχεί σε 0,002 mg/L NH_3 σε θερμοκρασία 28 °C και pH 7,5.

11.6.2 Φωτισμός

Κατά τη φάση λειτουργίας φωτισμού τα επίπεδα φωτός πρέπει να είναι σταθερά, εκτός από τις βραχείες μεταβατικές φάσεις σούρουπο/χάραμα, όπου χρησιμοποιούνται. Κατά τη φάση διακοπής του φωτισμού το σκοτάδι πρέπει να είναι απόλυτο.

11.6.3. Πυκνότητα εκτροφής και περιβαλλοντική πολυπλοκότητα

Όγκοι ύδατος μικρότεροι από 1 λίτρο δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για ενήλικα ζεβρόψαρα. Η πυκνότητα εκτροφής δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 10 ενήλικα ψάρια/ λίτρο. Το μέγεθος και το σχήμα της δεξαμενής πρέπει να επιτρέπουν στα ψάρια να επιτελούν τη φυσική τους συμπεριφορά και τη δραστηριότητα κολύμβησης.

Πρέπει να αποφεύγεται η παρατεταμένη απομονωμένη στέγαση.»,

η) προστίθεται παρ. 12 ως εξής:

«12. Κεφαλόποδα

12.1. Παροχή και ποιότητα ύδατος

Πρέπει να εξασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή επαρκής παροχή ύδατος κατάλληλης ποιότητας.

Ο σχεδιασμός της δεξαμενής και ο ρυθμός ροής του ύδατος πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ζώων, συμπεριλαμβανομένης της παροχής κατάλληλης οξυγόνωσης σε σχέση με το μέγεθος, το στάδιο της ζωής και τις συμπεριφορικές ανάγκες τους. Η θερμοκρασία του ύδατος, η αλατότητα, το pH και τα επίπεδα των αζωτούχων ενώσεων πρέπει να είναι κατάλληλα για τις ανάγκες των ειδών και των μορφών ζωής. Οι διαφυγές και η ακούσια εισαγωγή ξένων στοιχείων πρέπει να αποτρέπονται με τη χρήση καλυμμάτων, όπου απαιτείται.

Πρέπει να παρέχεται στα κεφαλόποδα ο κατάλληλος χρόνος εγκλιματισμού και προσαρμογής στις μεταβολές των συνθηκών ποιότητας του ύδατος.

12.2. Φωτισμός

Η ένταση του φωτός και η περιοδικότητα του φωτισμού πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις για το είδος.

12.3. Σιτηρέσιο

Το καθεστώς σίτισης των κεφαλόποδων πρέπει να είναι κατάλληλο για το είδος, τα στάδια ανάπτυξης και τις συμπεριφορικές ανάγκες τους.

12.4. Εμπλουτισμός και χειρισμός

Πρέπει να παρέχεται στα κεφαλόποδα κατάλληλη και επαρκής ποσότητα φυσικών, γνωστικών και αισθητηριακών ερεθισμάτων τα οποία καθιστούν δυνατό ένα ευρύ φάσμα ειδικών ανά είδος συμπεριφορών. Οι συνθήκες στέγασης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανά είδος κοινωνικές ανάγκες (δηλαδή τις συνήθειες ομαδικής ή μονήρους διαβίωσης του είδους). Πρέπει να παρέχονται καταφύγια ή φωλιές, κατά περίπτωση, για το είδος.

Όπου είναι δυνατόν, ο χειρισμός των κεφαλόποδων πρέπει να γίνεται χωρίς απομάκρυνσή τους από το νερό. Ο χειρισμός των κεφαλόποδων εκτός του νερού πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο και ο εξοπλισμός που έρχεται σε άμεση επαφή με τα ζώα πρέπει να υγραίνεται.

Πίνακας 12.1.

Κεφαλόποδα

Οικογένεια	Ομάδα	Μήκος σώματος (*) (cm)	Ελάχιστη υδάτινη επιφάνεια (cm ²)	Ελάχιστη υδάτινη επιφάνεια για κάθε επιπλέον ζώο στην περίπτωση της ομαδικής διατήρησης (cm ²)	Ελάχιστο βάθος νερού (cm)
Sepiidae	Σουπιές	μέχρι 2	100	40	7
		>2 έως 6	600	200	15
		>6 έως 12	1 200	400	20
		>12	2 500	1000	25
Sepiolidae	Σηπιοειδή (**)	μέχρι 1	50	5	5
		>1 έως 3	120	50	8
		>3	150	100	12
Loliginidae	Καλαμάρια (***), (****)	μέχρι 15	2 000	400	60
		>15 έως 25	4 500	900	90
		> 25	6 000	1200	90
Octopodidae	Χταπόδια (****)	μέχρι 10	2 000	600	40
		>10 έως 20	2 600	700	50
		>20	4 000	1200	50

(*) Μήκος ραχιαίου μανδύα.

(**) Ομάδα έως 40 ατόμων.

(***) Πρέπει να προτιμάται η χρήση δεξαμενών κυλινδρικού σχήματος.

Οι ελάχιστες τιμές αυξάνονται κατά 5 % εάν χρησιμοποιούνται μη κυλινδρικές δεξαμενές.

(****) Κατά το στάδιο των νεαρών ατόμων, της παραλάρβας, τα καλαμάρια και τα χταπόδια πρέπει να στεγάζονται σε κυλινδρικές δεξαμενές, με μέγιστο αριθμό 20 νεογνών ανά λίτρο και πρέπει να υιοθετούνται μέθοδοι περιορισμού της οπτικής επαφής.».

2. Το παράρτημα IV τροποποιείται ως ακολούθως:

α) η παρ. 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η θανάτωση των ζώων πρέπει να ολοκληρώνεται με μία από τις ακόλουθες μεθόδους: α) επιβεβαίωση της μόνιμης παύσης της κυκλοφορίας, β) καταστροφή του εγκεφάλου, γ) αυχενική εξάρθρωση, δ) αφαίμαξη, ή ε) διαπίστωση νεκρικής ακαμψίας.

Οι μέθοδοι επιβεβαίωσης θανάτου πρέπει να είναι κατάλληλες για τα είδη που θανατώνονται.»,

β) η παρ. 3 τροποποιείται ως εξής:

αα) ο πίνακας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ζώα – παρατηρήσεις / μέθοδοι	Ψάρια	Αμφίβια	Ερπετά	Πτηνά	Τρωκτικά	Κουνέλια	Σκύλοι, γάτες, κουνάβια και αλεπούδες	Μεγάλα θηλαστικά	Πρωτεύοντα πλην ανθρώπου	Κεφαλόποδα
Υπερβολική δόση αναισθησίας	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	(1)	
Πιστόλι διατηρητικής ράβδου			2)							
Διοξειδίο του άνθρακα					(3)					
Εξάρθρωση του αυχένα				4)	5)	6)				
Διάσχιση/ Πλήγμα στο κρανίο με κρούση				7)	8)	9)	10)			
Αποκεφαλισμός				(11)	(12)					
Ηλεκτρική αναισθητοποίηση	(13)	(13)		(13)		(13)	(13)	(13)		
Αδρανή αέρια (Ar, N ₂)								(14)		
Πυροβολισμός που πλήττει τον εγκεφαλο με κατάλληλο πυροβόλο όπλο, πιστόλι και πυρομαχικά			(15)				(16)	(15)		
Υποθερμικό σοκ	17)»									

ββ) στον κατάλογο «Απαιτήσεις», προστίθεται σημείο 17 ως εξής:

«17. Χρησιμοποιείται μόνο για ζεβρόναρα (*Danio rerio*) ≥ 16 ημέρες μετά τη γονιμοποίηση (dpf) και με μέγιστο μήκος σώματος 5 cm. Η θερμοκρασία του υποθερμικού σοκ πρέπει να είναι ≤ 4 °C και η διαφορά θερμοκρασίας από τη θερμοκρασία διατήρησης πρέπει να είναι ≥ 20 °C. Τα ψάρια δεν πρέπει να έρθουν σε άμεση επαφή με τον πάγο. Ο ελάχιστος χρόνος έκθεσης πρέπει να είναι 5 λεπτά.».

Άρθρο 3

Έναρξη Ισχύος

(Άρθρο 2 της κατ' εξουσιοδότησης Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1262)

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από την 4η Δεκεμβρίου 2026.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 9 Ιανουαρίου 2025